
Jaarverslag 2015

RekenKamer
MAASTRICHT

Jaarverslag 2015 van de Rekenkamer Maastricht

Met plezier bied ik u hierbij het jaarverslag aan van de Rekenkamer Maastricht over het jaar 2015. Het verslagjaar stond grotendeels in het teken van twee grotere onderzoeken: eentje naar reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen van de gemeente, en een tweede over bestuurlijke samenwerking en de rol van de raad daarin. Beide onderzoeken zullen in 2016 een vervolg krijgen in en met de gemeenteraad, doordat deze er respectievelijk een korte evaluatie en een informatietraject voor raadsleden aan verbindt. Wij dragen daaraan graag bij en hopen op die manier mee te werken aan versterking van de controlerende taak van de raad.

Klaartje Peters
Voorzitter

1 Samenstelling

In het verslagjaar zijn er geen wijzigingen geweest in de samenstelling van de rekenkamer. De rekenkamer bestaat momenteel uit mevrouw Klaartje Peters, voorzitter, de heren Jan-Willem van Giessen, Ton Dreuw, Karel van der Esch en Paul Janssen. Mevrouw Marjolein Heesbeen vervult de functie van secretaris.

2 Activiteiten

2.1 Onderzoek

De belangrijkste doelstelling van de rekenkamer is de controlerende functie van de gemeenteraad te versterken en tegelijkertijd voor de inwoners van Maastricht zichtbaar te maken wat er is terechtgekomen van de beleidsvoornemens van de gemeente Maastricht. Die doelstelling werd eerst en vooral nagestreefd door het uitvoeren van onderzoek. De plannen van aanpak en eindrapporten van de onderzoeken zijn te downloaden van de website van de rekenkamer.

Op 7 juli 2015 heeft de rekenkamer het eindrapport van haar onderzoek getiteld '**Reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen van de gemeente Maastricht**' aangeboden aan burgemeester Penn-te Strake en de gemeenteraad. De Rekenkamer Maastricht heeft in de voorgaande maanden onderzoek gedaan naar de manier waarop de gemeente omgaat met reserves, voorzieningen en het weerstandsvermogen, en de wijze waarop de gemeenteraad daarover wordt geïnformeerd.

In haar rapport concludeert de rekenkamer dat raad en college in overleg moeten zorgen dat de raad actiever en ruimhartiger wordt geïnformeerd over verloop en onderbouwing van reserves en voorzieningen, omvang en samenstelling van het weerstandsvermogen, de risico's die de gemeente loopt en de mogelijke financiële consequenties daarvan. Beter inzicht in genoemde zaken leidt ertoe dat de raad haar kaderstellende en controlerende rol beter kan vervullen. Uit het onderzoek blijkt dat voor diverse reserves en voorzieningen geen bestedingsplannen beschikbaar zijn, en dat voor de gemeenteraad onvoldoende inzichtelijk wordt gemaakt met welk doel reserves en voorzieningen zijn ingesteld en in hoeverre die

oorspronkelijke doelstellingen nog actueel zijn. De rekenkamer beveelt de gemeente aan de reserves en voorzieningen jaarlijks expliciet te herijken, zodat mogelijk overtollige posten kunnen vrijvallen.

Ten aanzien van het weerstandsvermogen van de gemeente Maastricht – dat uitdrukt of de gemeente beschikt over voldoende middelen om de geschatte risico's te ondervangen – constateert de rekenkamer dat dit ruim voldoende lijkt. Belangrijke kanttekening hierbij is dat het gepresenteerde cijfer niet erg robuust is. Aan de ene kant is meer duidelijkheid nodig over de vraag welke middelen (reserves) worden meegeteld in de berekeningen, en anderzijds zijn aanzienlijke verbeteringen mogelijk in de wijze waarop de risico's worden geschat. Op grond van een beknopte benchmark constateert de rekenkamer dat de gemeente Maastricht op onderdelen goed scoort in vergelijking met enkele andere steden, maar dat er met name in de berekening van het weerstandsvermogen en de risicobeheersing wel wat van anderen te leren valt.

Op 17 november 2015 werd de rekenkamer in de gelegenheid gesteld een presentatie over dit rapport te geven in de raadsronde van de gemeenteraad. Voor die vergadering was ook de geactualiseerde Collegenota 'Reserves, Voorzieningen, Weerstandsvermogen en Risicomanagement' geagendeerd. In die nota zijn diverse aanbevelingen uit het rekenkamerrapport al verwerkt. Om de raad in staat te stellen met het college te overleggen over verbeteringen op het punt van reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen en de informatievoorziening daarover, zal de rekenkamer in 2016 in overleg met de Commissie begroting & verantwoording kijken welke aanbevelingen nog openstaan.

Een tweede onderzoek dat in 2015 is afgerond betreft het thema van de regionale bestuurlijke samenwerking. Op 17 november 2015 is het rapport '**Zicht op samenwerking. De rol van de raad bij bestuurlijke samenwerking in Maastricht**' aangeboden aan burgemeester en gemeenteraad.

In dit rapport geeft de rekenkamer inzicht in de belangrijkste verschijningsvormen en de voor- en de nadelen van bestuurlijke samenwerking vanuit het perspectief van de gemeente. Daarnaast zet de rekenkamer op een rijtje in welke bestuurlijke samenwerkingsverbanden de gemeente Maastricht participeert, en hoe de gemeenteraad daarover wordt geïnformeerd. Door de groeiende gemeentelijke samenwerking beschikken gemeenteraden over minder rechtstreekse beïnvloedingsmogelijkheden, waardoor het voor raadsleden lastig is om grip te houden op de financiële en bestuurlijke risico's van bestuurlijke samenwerking.

De rekenkamer stelt vast dat de informatievoorziening aan de raad over de bestuurlijke samenwerking waarin Maastricht participeert een stuk beter kan. Zo ontbreekt een volledig overzicht van bestuurlijke samenwerkingsverbanden waarin Maastricht participeert en is de wettelijk verplichte informatie die het college in begroting en jaarrekening aan de raad verstrekt summier en weinig systematisch. Dit geldt ook voor de informatie over de beleidsmatige en financiële risico's die de gemeente loopt bij de belangrijkste samenwerkingsverbanden.

De raad heeft met het college tot nu toe weinig afgesproken over de wijze waarop de raad zijn controlerende rol ten aanzien van bestuurlijke samenwerkingsverbanden wil invullen. Met haar aanbevelingen wil de rekenkamer de raad uitdagen ten aanzien van samenwerking zelf een meer (pro-)actieve rol te spelen. Dat kan door duidelijke eisen aan het college te stellen inzake gewenste rapportages en periodieke evaluaties, en met name bij de totstandkoming van nieuwe samenwerkingsverbanden duidelijke en stevige afspraken met het college te maken over de wijze waarop de raad zijn kaderstellende en controlerende rol wil invullen.

Presentatie en behandeling in de gemeenteraad zullen plaatsvinden begin 2016.

In het verslagjaar 2015 is daarnaast gewerkt aan drie onderzoeken, die in 2016 zullen worden opgeleverd.

Het betreft allereerst een beknopt **onderzoek naar de toegankelijkheid van beleidsdocumentatie van de gemeente Maastricht**. De rekenkamer heeft onderzocht hoe het is gesteld met de online vindbaarheid van gemeentelijke beleidsdocumenten. Openbaarheid van bestuur is een belangrijk element van ons democratisch bestel. Daar hoort bij dat burgers en bedrijven zich moeten kunnen informeren over het beleid van de overheid. De online publicatie van beleidsdocumenten en -informatie met daarbij goed werkende zoekingen is daarvoor een belangrijke instrument.

In december 2015 heeft de rekenkamer haar bevindingen in een beknopte rekenkamerbrief voor ambtelijke verificatie aan de gemeente voorgelegd. Na ontvangst van de bestuurlijke reactie zal de brief begin 2016 aan de raad worden aangeboden.

Het tweede onderwerp waarnaar de rekenkamer in de tweede helft van 2015 een onderzoek is gestart betreft het **Sporttarieven- en sportaccommodatiebeleid**.

Sport en sportvoorzieningen zijn vanuit het perspectief van de inwoners een belangrijke gemeentelijke verantwoordelijkheid, waar aanzienlijke middelen mee zijn gemoeid. Zo bedragen de geplande uitgaven van de gemeente Maastricht voor het jaar 2015 ruim € 14 miljoen. Het maatschappelijk en financieel belang van het beleidsterrein sport heeft de Rekenkamer Maastricht ertoe gebracht om een onderzoek te starten naar de effectiviteit van het sportbeleid. De suggestie daartoe was ook vanuit de raad gedaan, tijdens overleg met de fractievoorzitters in 2015. De centrale onderzoeksvraag waarmee het onderzoek is gestart luidt: Hoe effectief is het sportbeleid van de gemeente Maastricht, in het bijzonder het beleid ten aanzien van sportaccommodaties en tarieven?

Ten derde is de rekenkamer eind 2015 begonnen met de voorbereidingen voor een onderzoek naar het **Economisch beleid van de gemeente Maastricht**. De invalshoek en onderzoeksvragen van het onderzoek zullen begin 2016 in een plan van aanpak worden verwoord. Dat zal vervolgens aan raad en college worden toegezonden.

Over de drie laatstgenoemde onderzoeken zal in het jaarverslag van 2016 worden gerapporteerd.

2.2 Vergaderingen Rekenkamer Maastricht

In 2015 hield de rekenkamer zestien plenaire vergaderingen. Hoofdpunten van bespreking waren de inhoud, bevindingen en voortgang van lopende onderzoeken. Daarnaast waren ook de interne en externe contacten van de rekenkamer regelmatig onderwerp van bespreking. Naast deze plenaire vergaderingen vonden er bijeenkomsten van de verschillende onderzoeksteams plaats.

Naast interne besprekingen is er in het verslagjaar contact geweest met de gemeentesecretaris, de gemeentelijke contactpersoon van de rekenkamer, de raadsgriffie en vakambtenaren over plannen van aanpak en lopend onderzoek. Met de gemeentesecretaris sprak de rekenkamer over de plannen van aanpak voor voorgenomen onderzoek, lopend onderzoek en over de onderzoeksagenda. Daarnaast is er overleg geweest met de nieuw ingestelde Commissie Begroting en verantwoording. Dat contact is voor de rekenkamer van belang om de raad te informeren over lopend onderzoek, en om te horen hoe afgeronde onderzoeken zijn ontvangen en welke potentiële nieuwe onderzoeksonderwerpen leven in de raad. Ook waren de leden van de rekenkamer regelmatig aanwezig bij de vergaderingen van de gemeenteraad.

In februari van het verslagjaar vond er op uitnodiging van de rekenkamer een gesprek plaats met de fractievoorzitters van de vertegenwoordigde partijen in de gemeenteraad. Het was de eerste keer dat de rekenkamer en de fractievoorzitters bijeenzaten. Doel van het gesprek was om te overleggen over de afstemming tussen raad en rekenkamer in de nieuwe vergadersystematiek van de raad, en daarnaast ook van gedachten te wisselen over nieuwe te onderzoeken onderwerpen. Doel is om er een jaarlijks terugkerend overleg van te maken.

2.3 Overige activiteiten

Aan de verdere ontwikkeling en professionalisering van de rekenkamer werd vorm gegeven door het bijwonen van landelijke vergaderingen met vertegenwoordigers van andere rekenkamer(commissie)s, georganiseerd door de NVRR.¹ Zo woonde rekenkamerlid Ton Dreuw op 29 januari in Rotterdam een seminar bij van de Rekenkamer Rotterdam over 'De vooruitziende blik; mogelijkheden van ex ante effectevaluaties voor rekenkamers'. De voorzitter en de secretaris bezochten een bijeenkomst van de Kring Secretarissen van rekenkamer(commissie)s in Limburg in Kerkrade in januari. Tijdens deze bijeenkomst hield mevrouw Peters een presentatie. In april was de voorzitter aanwezig bij het jaarcongres van de NVRR. De secretaris bezocht ook een bijeenkomst van dezelfde Kring in september in Heerlen. Daarnaast heeft de voorzitter in 2015 informeel overleg gevoerd met de voorzitters van de rekenkamers van de Tripoolgemeenten.

2.4 Communicatie

Alle door de rekenkamer gepubliceerde documenten, onderzoeken, plannen van aanpak, persberichten e.d. zijn terug te vinden op haar website.

3 Besluitvorming en acties naar aanleiding van rekenkamerrapporten

In 2015 is de gemeente actief bezig geweest met de aanbevelingen die uit het rekenkameronderzoek '**Handhaving openbare ruimte**' (juni 2014) voortkwamen. In het eerste kwartaal 2015 zijn drie stad rondes gehouden die uiteindelijk resulteerden in het "Meerjarenbeleid Handhaven openbare ruimte 2015 - 2019". Vervolgens zijn voorbereidingen getroffen om te komen tot een integrale horeca-naleefstrategie met als doel het vaststellen van prioriteiten en speerpunten voor de komende jaren. In haar rapport heeft de rekenkamer veel nadruk gelegd op het actualiseren van de prioriteiten en het betrekken van de stad (en de raad en de handhavers zelf) bij het proces van totstandkoming van prioriteiten.

Eind 2015 informeerde het college de raad met een raadsinformatiebrief over de uitvoering van de aanbevelingen over het ambtelijk integriteitsbeleid uit het rekenkamerrapport '**Integriteitsbeleid gemeente Maastricht: meer dan loze woorden?**' (januari 2014). Het college meldt dat in het medewerkersonderzoek eind 2014 vragen zijn meegenomen over de thema's Integriteitsbeleving en Naleving van de regels. Daarmee is voor de toekomst een nulmeting beschikbaar. Daarnaast zijn serieuze stappen gezet om te komen tot één regeling en loket voor integriteitsmeldingen, zal er op korte termijn een integriteitscoördinator worden aangesteld en is er veel aandacht besteed aan trainingen en opleidingen op het gebied van integriteit. Ook in de interne processen, bijvoorbeeld in het aanbestedingsbeleid, zijn verbeteringen doorgevoerd.

¹ NVRR: Nederlandse Vereniging voor Rekenkamers & Rekenkamercommissies

4 Middelen

Financieel overzicht 2015

In 2015 heeft de rekenkamer € 110.420 uitgegeven en is daarmee binnen het toegekende budget gebleven. In onderstaand overzicht zijn de kosten gespecificeerd en afgezet tegen die van het voorgaande jaar:

		2015	2014
Onderzoekskosten	Reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen	€ 21.372	€ 21.585
	Zicht op samenwerking	€ 21.297	€ 12.575
	Uitvoering aanbevelingen rekenkamerrapporten	€ -	€ 13.379
	Handhavingsbeleid	€ -	€ 14.242
	Integriteitsbeleid	€ -	€ 1.650
	Vastgoedbeleid	€ -	€ 906
	Subsidiëring van welzijnsinstelling Trajekt	€ -	€ 653
	Diversen	€ -	€ 2.656
	Zoektocht naar gemeentelijke beleidsinformatie	€ 10.025	€ -
	Sporttarieven- en sportaccommodatiebeleid	€ 4.870	€ -
	Economisch beleid	€ 693	€ -
	Totaal onderzoekskosten	€ 58.257	€ 67.646
Algemene kosten	Vergaderkosten	€ 25.000	€ 30.093
	Voorzitterskosten	€ 6.188	€ 4.438
	Algemene secretariaatskosten	€ 13.937	€ 16.391
		Totaal algemene kosten	€ 45.125
Overheadkosten	Inhuur derden	€ 4.344	€ -
	Lidmaatschap NVRR	€ 998	€ 998
	Abonnementkosten	€ 407	€ 386
	Website	€ 363	€ 363
	Opleidingskosten	€ 343	€ 553
	Kantoorkosten	€ 472	€ 394
	Overige	€ 110	€ -
	Totaal overheadkosten	€ 7.038	€ 2.694
Totaal		€ 110.420	€ 121.262

De kosten van de rekenkamer vallen in drie hoofdtypen uiteen: onderzoekskosten, algemene kosten en overhead. We lichten deze hieronder kort toe.

De grootste kostenpost betreft de uitgaven voor de diverse door de rekenkamer uitgevoerde onderzoeken. In het overzicht zijn deze uitgesplitst voor de diverse onderzoeken, en is ook te zien wat de onderzoeken die in 2014 waren gestart in dat jaar hebben gekost. De uitgaven betreffen de uren die de onderzoekers en de secretaris van de rekenkamer hebben besteed aan onderzoekswerkzaamheden, zoals documentenanalyse, interviews, teamoverleg en het schrijven van rapporten.

Onder de algemene kosten vallen drie soorten kosten: vergaderkosten, secretariaatswerkzaamheden en voorzitterswerkzaamheden. De vergaderkosten betreffen vooral het plenair overleg binnen de rekenkamer.

Deze maandelijkse vergaderingen worden met name gebruikt om aanpak, bevindingen en conclusies van lopende onderzoeken te bespreken. Daarnaast vallen onder vergaderkosten het overleg binnen de gemeente (met raad, griffie, gemeentesecretaris, etc.) en het overleg met externen zoals andere rekenkamers. De werkzaamheden van de voorzitter en van de secretaris, voor zover niet toe te rekenen aan vergaderingen en onderzoeken, vallen ook onder de algemene kosten.

De derde kostenpost is de overhead van de rekenkamer. Het gaat om een aantal kleinere posten voor de inhuur van derden (voor de website, de opmaak van rapporten en extern advies), de deelname aan congressen en workshops, de jaarlijkse contributie van de NVRR (de koepelvereniging van rekenkamers), de uitgaven voor de hosting van website en intranet, de incidentele huur van externe vergaderlocaties, representatiekosten, reiskosten en kantoorkosten secretariaat.

5 Vooruitblik: onderzoeksagenda 2016 e.v.

Bij het afsluiten van 2015 had de rekenkamer nog drie onderzoeken onder handen, te weten het onderzoek naar de toegankelijkheid van beleidsdocumentatie, het onderzoek naar het sporttarieven- en sportaccommodatiebeleid en het nog te starten onderzoek naar economisch beleid. Na voltooiing van de lopende onderzoeken zal een aanvang worden gemaakt met nieuwe onderzoeksonderwerpen.

In het voorjaar van 2016 zal de rekenkamer overleg zoeken met de raad om de onderzoeksagenda voor 2016 en 2017 op te stellen. Daarnaast wil de rekenkamer ook enige ruimte houden om in te kunnen gaan op een verzoek uit de gemeenteraad of de bevolking om een onderzoek naar actuele onderwerpen te doen.

Maastricht, 24 maart 2016

Prof. dr. Klaartje Peters (voorzitter)